

Komt het wel goed met deze wereld?

Daniel 2

Een tijdje terug waren wij in gesprek met onze jongste zoon. Hij is politieagent in het centrum van Den Haag. Daarom ziet hij veel en maakt hij veel mee... Hij zegt: 'Ik vraag me af: komt het wel goed met de wereld? Komt het wel goed?' Misschien herken je het gevoel dat uit deze vraag spreekt. Als ik aan je vraag: hoe gaat het met de wereld? Wat zou jij dan antwoorden? Gaat het beter of gaat het slechter? Wie stemt er voor beter en wie voor slechter?

Ik heb veel geleerd van dit boek: *Feitenkennis*, geschreven door een statisticus. De centrale stelling is: het gaat veel beter dan we denken. Tenminste, als je naar de feiten kijkt. Veel meer meisjes gaan naar school. Veel meer mensen hebben toegang tot goede gezondheidszorg. Er is een grote middenklasse ontstaan. Mensen hebben een douche in huis en vaak een brommer. Je kunt de wereld niet meer verdelen in ontwikkelingslanden en ontwikkelde landen. Die kloof bestaat niet meer. Uiteraard is er nog veel te verbeteren, maar hier in het Westen hanteren we verouderde beelden. Nu is er nog veel meer te zeggen dan over de gemiddelde welstand van mensen. Denk aan alle oorlogen en de klimaatdreiging. Hoe staat onze wereld erbij? Komt het goed?

Het is nacht. Nebukadnezar wordt zwetend wakker. Hij heeft een angstaanjagende droom gehad. Slapen zit er niet meer in. Hij is zo verontrust dat alle wijzen uit zijn hele rijk aan zijn bed moeten verschijnen. Ze moeten niet alleen vertellen wat de uitleg van de droom is, maar ook wát hij heeft gedroomd. Anders worden ze ter dood gebracht. Het is een onmogelijke vraag. En je vraagt je af: wist Nebukadnezar het echt niet meer en had hij alleen dat angstige gevoel overgehouden? Of is het gewoon machtsmisbruik? Het verhaal laat het open.

In ieder geval wordt hij geregeerd door angst. Zoals bij veel machtige mensen. Heel machtige mensen zijn eigenlijk heel bange mensen. Ze houden de boel eronder en daarom meppen ze om zich heen. Ik noem geen namen. Ik zie ook nog het beeld voor me van Poetin aan de meterslange tafel, met Macron helemaal aan de andere kant. Als je door angst bezeten bent, zaai je ook angst. De droom heeft Nebukadnezar in de afgrond laten kijken. Maar hij wil het beest niet in de bek kijken. Het hele rijk moet eraan te pas komen om zijn angst te bezweren.

Maar alle wijzen uit het land kunnen er niets mee. Dan komt er een bevel van de koning: 'Alle wijzen moeten worden omgebracht.' Arjoch moet het doen, hij is het hoofd van de lijfwacht. Dat klinkt als een nette functieomschrijving, maar letterlijk staat er: overste van de slachters van de koning. Dan weet je wel hoe laat het is. Arjoch is het hoofd van ICE in Babylon. Machtige mensen hebben zo hun mannetjes – meestal mannetjes. Macht bestaat bij gratie van mensen die macht verlenen. Vaak zijn die ook in de greep van de angst.

Alle wijzen moeten eraan geloven, dus ook Daniël en zijn vrienden. Met gevaar voor eigen leven gaat hij naar de koning en vraagt om tijd. En weet je hoe hij die tijd gebruikt? Hij gaat naar zijn vrienden Chananja, Misaël en Azarja en vraagt hen: 'Zoek het aangezicht van God in de hemel en smee Hem om ontferming, zodat Hij het geheim van de droom zal onthullen. Want zo alleen kan ons leven en dat van alle wijzen gespaard worden.' Ze vragen dus om barmhartigheid – een woord dat niet in de woordenschat van de machthebbers voorkomt. De tijd die hij krijgt, besteedt hij aan gebed. De druk is enorm, de angst is groot, maar hij

stapt uit de situatie en vraagt om gebed. Hij doet het niet eens alleen – hij láát bidden. Er spreekt vertrouwen uit.

In een nachtelijk visioen wordt hem het geheim van de droom onthuld. De hoofdslachter, Arjoch, brengt Daniël naar de koning. Daar staat hij dan: een jonge Joodse jongen tegenover de machtigste man ter wereld. ‘Kun jij mij werkelijk vertellen wat ik heb gedroomd?’ ‘Majesteit, alle wijzen bij elkaar kunnen u dat niet vertellen. Maar er is een God in de hemel die mysteries onthult. Hij heeft laten weten wat er in de toekomst gaat gebeuren.’ Daniël zegt dus niet: ‘Ja, dat kan ik. Ik heb de uitleg.’ Nee, hij verwijst naar de God in de hemel. Hij geeft alleen maar dóór wat hem onthuld is.

‘Majesteit, toen u op bed lag, stegen er gedachten in u op over de toekomst. U zag een gigantisch groot, glanzend beeld. Angstaanjagend om te zien. Het hoofd is van zuiver goud. De borst en armen zijn van zilver. Buik en heupen van brons. De benen zijn van ijzer en zijn voeten van ijzer en klei.’

Van boven naar beneden worden de metalen dus steeds goedkoper. Het wordt steeds minder. Uiteindelijk is het een reus op lemen voeten. Het lijkt heel wat, maar uiteindelijk stelt het niet veel voor. Het fundament is zwak. Voor je het weet valt het uit elkaar. Gebouwd op macht en angst. ‘In opeenvolgende fasen gaat het van het gouden hoofd naar de ijzeren consequentie van trappende laarzen’ (Barnard).

De verschillende metalen zouden kunnen verwijzen naar de verschillende rijken na Nebukadnezar. Naar de Perzen, het rijk van Alexander de Grote, naar de Romeinen. Ik vind dat niet zo boeiend, want dan gaat het over het verleden. Maar dit is van alle tijden. Het beeld is het beeld van alle menselijke beschavingen die gebouwd zijn op macht en angst. Bijna elke cultuur heeft van zichzelf gedacht: wij hebben het voor elkaar, wij zijn het antwoord op alle problemen. Nu komt het goed met de wereld. Maar geen enkele samenleving is definitief. De geschiedenis leert dat al die rijken in elkaar zijn gestort. Het fundament klopte niet.

‘Majesteit, dat hoofd van goud, dat bent u. Want u bent de belangrijkste van alle koningen. God heeft u koning gemaakt.’ Het lijkt erop dat Nebukadnezar de rest niet meer gehoord heeft. Want na de uitleg van Daniël werpt hij zich voor hem neer – in het Hebreeuws: viel neer op zijn neus – en brengt hem een offer. Een potsierlijk beeld. Die machtige Nebukadnezar die voor Daniël door z'n knieën gaat. Hij loopt zo met z'n gouden hoofd in de wolken dat hij niet doorheeft wat de uitleg uiteindelijk betekent. Hij voelt zich alleen maar bevestigd in zijn macht. ‘Ik wist het al, ik ben goud!’ Als een kind zo blij.

Ik moet even denken aan de FIFA-vredesprijs die Infantino aan meneer T. te W. uitreikte. Nebukadnezar is zelfs zo blij dat hij de God van Daniël eer bewijst. Dat alles om wat hij meent te horen. Hij heeft er helemaal niets van begrepen. Want weet je wat deze koning in het volgende hoofdstuk gaat doen? Hij laat een enorm beeld maken waar iedereen voor moet knielen. Volgende week meer daarover.

Want hoort Nebu wel wat Daniël vertelt over die steen? Daar staat het beeld te glanzen in de zon. Dan raakt er een steen los – daar is geen mens bij te pas gekomen – en die steen slaat tegen de voeten van het beeld. Gevolg: het beeld stort in. Het goud, zilver, brons, ijzer en klei verpulveren helemaal. Het stof wordt meegenomen door de wind. Er is geen spoor meer van dat hele beeld te vinden. Hoor je dit wel, Nebukadnezar, of komt jou dit niet goed uit?

Van de beelden die wij mensen oprichten, blijft niets over. We zien het machtsbeeld van de economie: het heeft een gouden hoofd, maar lemen voeten. We zien het machtsbeeld van de politiek: het heeft een gouden hoofd, maar lemen voeten. We zien het machtsbeeld van big tech: het heeft een gouden hoofd, maar lemen voeten. En de vraag is: in hoeverre houden wij de duistere kanten ervan in het zadel? Zij hebben macht omdat wij meedoen in het machtssysteem.

We kunnen het hebben over de machten en krachten van deze wereld. Maar ook wij hebben zo onze eigen koninkrijkes. Waar zoek je zekerheid in? Waar bouw je je veiligheid op? Succes, onafhankelijkheid, financiële zekerheid. Het kan allemaal instorten. Als je het horen wilt, als je het zien kunt, is het een confronterende droom. Maar hij getuigt ook van goed nieuws. Alleen hangt het er wel van af aan welke kant je staat of je dat zo ziet.

Barnard heeft deze droom een 'vóór-spelling' van het evangelie genoemd. Want die steen die het beeld verpulvert, wordt een hoge berg die de hele aarde bedekt. Dat staat voor het eeuwige hemelse Koninkrijk dat God zal doen opkomen. Ik kan niet anders denken dan aan het Koninkrijk van God. Gods nieuwe wereld waar Jezus over spreekt.

Ergens komt er een steentje, zonder toedoen van mensen, los. Het begint klein, met de komst van Jezus Christus. Hij wordt de steen genoemd die door bouwvakkers opzij wordt gelegd, maar door God als hoeksteen is uitgekozen (Ps 118). De steen verschijnt klein. Jezus komt niet met legers, Hij sterft. Zijn Koninkrijk groeit langzaam. Als een mosterdzaad, als zuurdesem. Bijna onzichtbaar. Maar uiteindelijk zal die steen de hele aarde vervullen. Dan wordt Gods Koninkrijk voor iedereen zichtbaar. Het kwaad verdwijnt. Recht en vrede winnen definitief. Zo zit er in een angstaanjagende droom hoop. Het is een 'vóór-spelling' van het evangelie. Komt het goed met deze wereld? Het komt goed met deze wereld.

En gaat dat via onze menselijke inspanningen? Zoveel mensen zetten zich in voor een betere wereld, zoals beter onderwijs, betere zorg. Weeft God zijn Koninkrijk met de draden van onze inspanningen? En is het een organisch proces? 'God zal een eeuwig rijk doen opstaan', lazen we. Daar kun je continuïteit in lezen. Of gaat het door de verpulvering van onze koninkrijken heen?

Hoe het ook zij, deze droom stelt aan mij een belangrijke vraag: van welk Koninkrijk ben ik lid? In het ene gaat het om macht en angst, in het andere gaat het om overgave en vertrouwen. Dat laatste zien we bij Daniël. Bij welke Koning hoor ik?

Dat verandert alles. Alle menselijke systemen schreeuwen om het hardst: 'Geef jezelf voor het koninkrijk, offer je op voor de zaak!' Het evangelie fluistert: 'De Koning gaf Zichzelf voor jou.'

Kijk nog eens goed naar die reus. Hij blinkt, hij dreigt, hij eist. Maar hij staat op leem. Zijn dagen zijn geteld. En kijk dan naar die steen. Geen glans, geen legers, geen lawaai. Alleen een graf dat openscheurt. Een liefde die de geschiedenis kantelt.

De vraag is niet of de wereld vergaat in angst. De vraag is of jij durft te leven vanuit die andere werkelijkheid. Durf je te investeren in wat klein is? In een handreiking, in gerechtigheid, in stil vertrouwen? Want de reus is al aan het wankelen. Maar de Steen groeit. De Heer regeert, zijn Koninkrijk staat vast.

Amen